

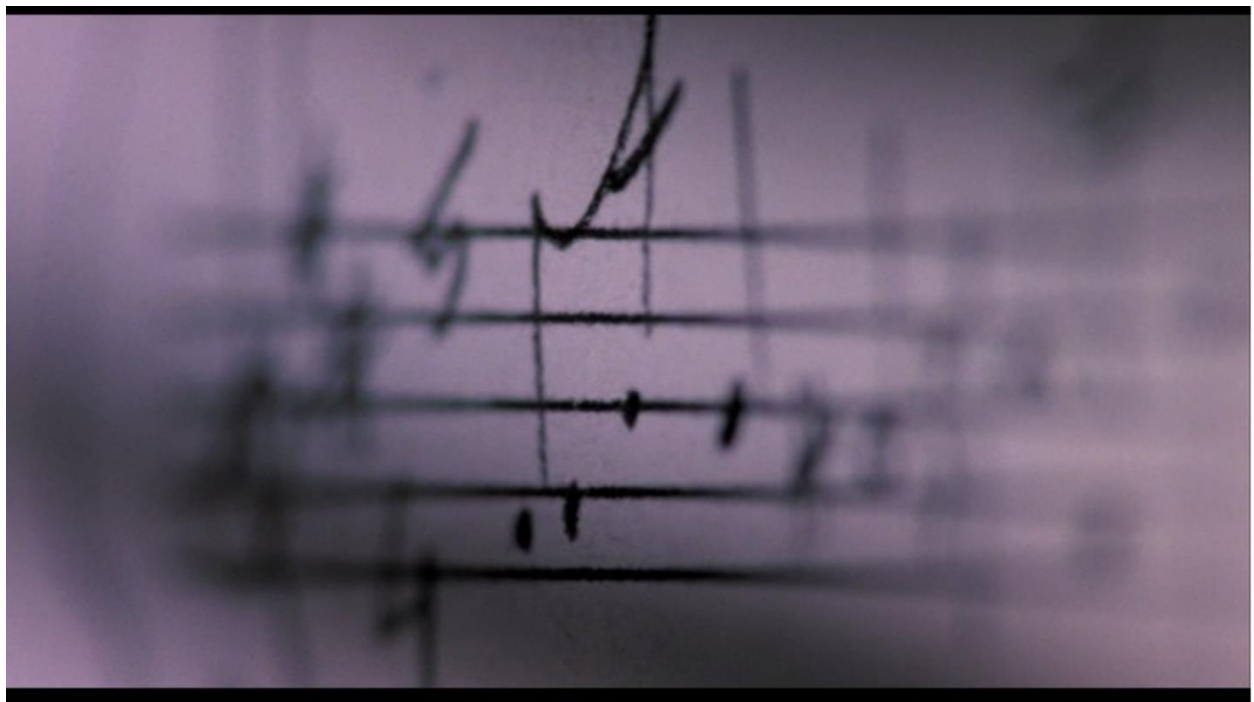
به نام خدا

کلاس نقد فیلم

در جزوه‌ی این جلسه می‌خواهیم در ادامه‌ی آشنایی با سبک‌های مختلف سینمایی به سراغ سینما و فیلم‌های نوآر برویم.

(نمایی از فیلم زندگی دوگانه ورونیکا - کریشتوف کیشلوفسکی)

(نمایی از فیلم آبی - کریشتوف کیشلوفسکی)

جلسه ۳ : فیلم نوآر.

سینمای اکسپرسیونیستی آلمان هرچند عمرش در خود کشور آلمان حدود هفت سال بود (از سال ۱۹۲۰ تا ۱۹۳۷) اما تاثیر زیادی بر روند فیلمسازی در کشورهای مختلف گذاشت. فیلم‌های نوآر از دسته فیلم‌هایی هستند که تاثیرات بسیار زیادی از سینمای اکسپرسیونیستی آلمان گرفته‌اند.

واژه‌ی نوآر به معنای (سیاه) و یا (تیره) است. اصطلاح فیلم نوآر عموماً به فیلم‌های سینمایی (درام – جنایی) آمریکایی گفته می‌شود که بیشتر به صورت سیاه سفید فیلم‌برداری می‌شدند و دارای نورپردازی‌های سیاه و سفید با کنتراست بالا بودند.

شروع فیلم نوآر را می‌توان از فیلم غریبه‌ای در طبقه‌ی سوم (۱۹۴۰ ساخته‌ی بوریس اینگستر) و البته از آن مشهورتر فیلم شاهین مالت (۱۹۴۱ ساخته‌ی جان هیستون و با بازی همفری بوگارت) دانست. همان طور که گفته شد از نظر بصری فیلم‌های نوآر ریشه در سینمای اکسپرسیونیستی آلمان دارند اما از نظر قصه، فیلم‌های نوآر ریشه در رمان‌های کارآگاهی و جنایی سرد و غیراحساساتی آمریکایی دارند. رمان‌هایی چون برداشت سرخ (نوشته شده در سال ۱۹۲۹) و آثار نویسندگانی چون ریچارد کوندلر و کرنل وولچ جزو دسته آثار تاثیرگذار بر فیلم‌های نوآر آمریکایی به حساب می‌آیند. قهرمانان این دسته از فیلم‌ها مردها هستند که بعضاً نیز دارای سرخوردگی‌هایی می‌باشند و در طول داستان مردد هستند و از طرف دیگر فضای ضدقهرمان‌ها در فیلم‌های نوآر عموماً سرد و بدگمان همراه با نگاهی تلخ و غیراحساساتی به دنیاست.

از نظر فرمیک فیلم‌ها عموماً در شب فیلم‌برداری شده و فضاها عموماً بسته و یا باریک (مانند کوچه‌ها) هستند و خیابان‌ها عموماً باران زده و خیس و خلوت می‌باشند. زاویه‌ی دوربین عموماً سربالا و یا سرپایین است و از عدسی‌هایی که به صورت افراطی زاویه‌یشان باز است استفاده می‌شد. نورپردازی‌های تاریک و کنتراست نوری شدید می‌باشد. فیلم‌برداری در محل‌های واقعی انجام می‌شد و نماهای کلوزآپ در فیلم زیاد بود. قاب بندی‌های فیلم بعضاً مورب و به صورت خطوط شکسته بودند. مانند سینمای اکسپرسیونیستی آلمان عموماً پایان‌بندی فیلم به تمام سوالات ما پاسخ نمی‌دهد. هر چند مانند بسیاری از سبک‌های سینمایی دیگر، تمام فیلم‌ها همه‌ی قواعد را رعایت نمی‌کردند اما شاید به توان فیلم شاهین مالت را مانیفستی برای فیلم‌های نوآر دانست.

از فیلم‌های معروف و موفق دیگر در بین فیلم‌های نوآر می‌توان به فیلم‌های زیر اشاره کرد :

مرد سوم (۱۹۴۹ ساخته‌ی کارل ریڈ)

خواب ابدی (۱۹۴۶ ساخته‌ی هاوارد هاگس)

غرامت مضاعف (۱۹۴۴ ساخته بیلی وایلدر)

محله‌ی چینی‌ها (۱۹۷۴ ساخته‌ی رومن پولانسکی) – البته اگر بخواهیم خیلی دقیق باشیم این فیلم نئو نوآر به حساب می‌آید.

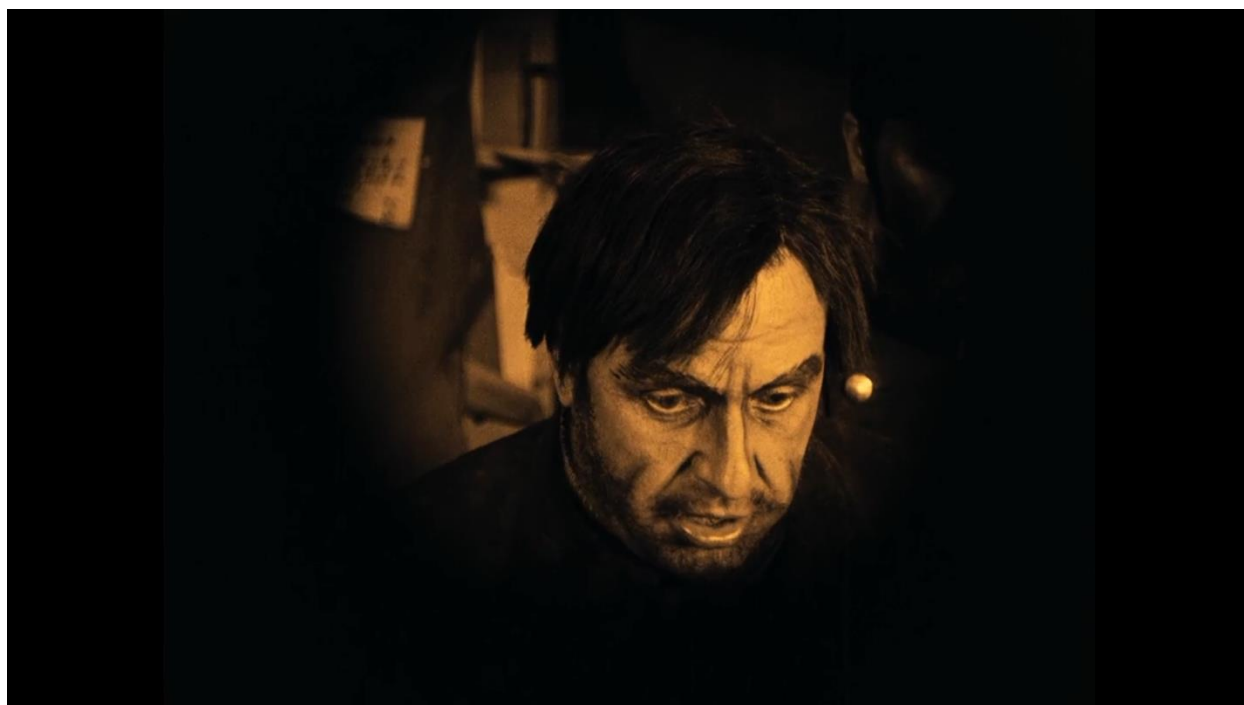
از کارگردانان معروف این سبک می‌توان به فریتس لانگ آلمانی اشاره کرد که خود سازنده‌ی آثار اکسپرسیونیستی چون (متروپلیس – ۱۹۲۷) و (ام – ۱۹۳۱) است. از فیلم‌های نوآر این کارگردان می‌توان به (تعقیب بزرگ – ۱۹۵۳) اشاره کرد.

برای مقایسه‌ی شباهت‌های تصویری فیلم‌های نوآر با فیلم‌های اکسپرسیونیستی به سراغ دو فیلمی که از این دو سبک دیده‌ایم، می‌رویم و سه تا از شباهت‌های تصویری این دو فیلم را می‌بینیم.

(The Cabinet of Dr. Caligari – The Third Man)

(استفاده از سایه)

(استفاده از نماهای بسته و گرفتن کلوزآپ های متعدد از بازیگران)

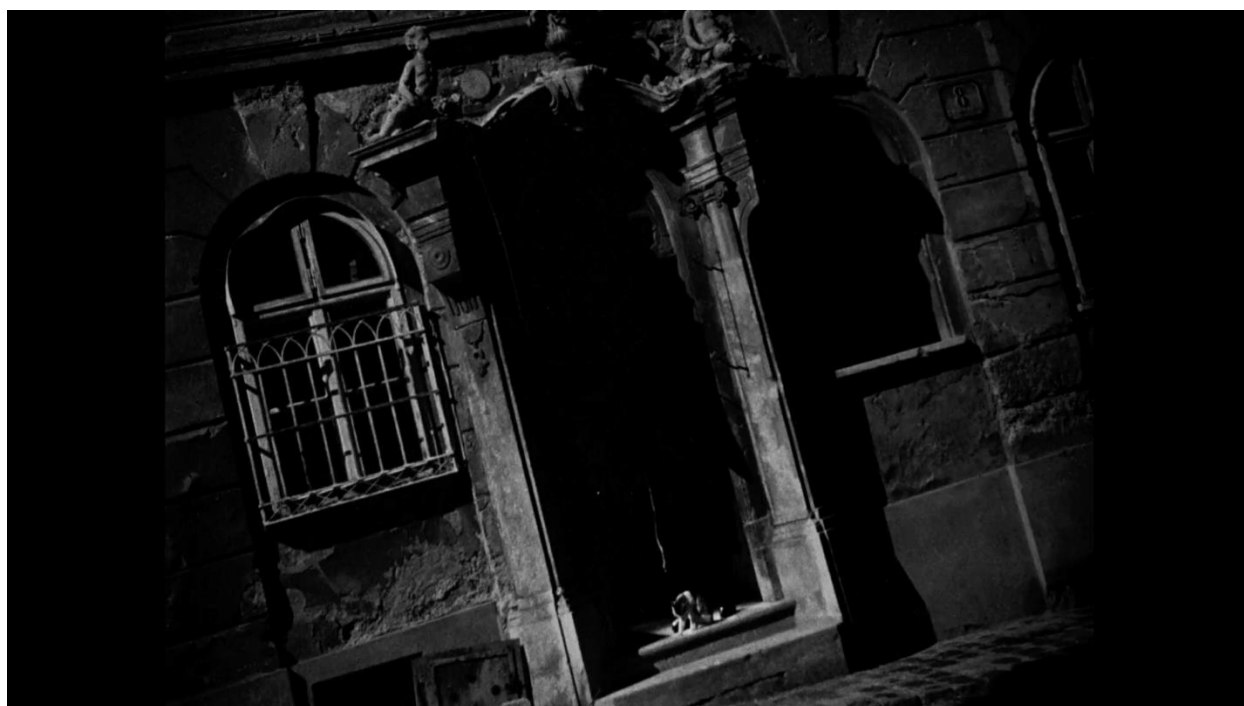

(استفاده از نماهای بسته و گرفتن کلوزآپ‌های متعدد از بازیگران)

(خیابان و کوچه‌های باریک)

اما ویژگی‌های فیلم‌های نوآر که در ابتدای جزوه گفته شد را نیز می‌توان در نماهای مختلف فیلم مشاهده کرد. به برخی از این ویژگی‌ها در ادامه اشاره خواهیم کرد.

(قاب بندی‌های کج و به صورت مورب هستند)

(قاب بندی های کج و به صورت مورب هستند)

(خیابان‌ها عموماً باران زده و خیس هستند)

(نورپردازی‌ها تاریک و عموماً با کنتراست‌های نوری شدید هستند)

(نورپردازی‌ها تاریک و عموماً با کنتراست‌های نوری شدید هستند)

(زاویه دوربین)

(نماهای فیلم عموماً در شب فیلم برداری می شدند.)

(از نماهای معروف و خوب فیلم مرد سوم)